

Diabetessamordnarnas arbete 2021 - några korta sammanfattningar

Region Jämtland Härjedalen

Malin Grahn

Här hos oss ser det ut som tidigare, vi har fortsatt ingen samordnare. Ingen tid avsatt för förbättringsarbete. Jag fick frågan att sitta med i NAG Diabetes för ett drygt år sedan, tackade ja till det och tänkte att det nog skulle bli förändring gällande att få tid avsatt, skickade frågan till dåvarande primärvårdschef som återkopplade efter några månader med att meddela hon vidarebefordrat mejlet till sin efterträdare som i sin tur inte återkopplade. Samtidigt hade vi dålig dsk bemanning på HC så min kollega som jobbat en dag/v med diabetes innan fick sluta med det och jag fick åter hela väntelistan. Kändes övermäktigt att kunna bidra med något i NAG så jag var tvungen att avsäga mig det innan jag knappt hunnit börja. Diabetes känns inte som något prioriterat område här hos oss.

Region Sörmland

Carina Hansson, Ulrica Hero och Krister Gustafsson

Under år 2021 har vi Diabetessamordnare i Region Sörmland periodvis varit utlånade till medicinklinik och vårdcentral för klinisk tjänstgöring samt Covid-vaccinering

Nedanstående utvecklingsarbeten har fortgått inom diabetesvården i Region Sörmland

Digital utveckling

- **Halvautomatisk överföring till Nationella diabetesregistret (NDR) med stöd av Medrave inom regionens primärvård**
Uppföljning skett kontinuerligt för att upptäcka eventuella felaktigheter.
- **Diasend inom regionens primärvård**
Diasend som finns infört på primärvårdsmottagningarna har underlättat distansuppföljningar oavsett vårdnivå.
- **Lär dig om diabetes typ 2. En digital diabetesutbildning för nydebuterad typ 2 diabetes via Stöd och behandling på 1177.se**
Den digitala diabetesutbildningen ger patienten möjlighet att repetera och fördjupa kunskap. Under 2021 började även Region Skåne använda detta medicinska informationssystem.
- **Infört Digitala vårdmöten på diabetesmottagningar i Region Sörmland.**
Tillsammans med Diasend har distansvården kunnat utvecklas i regionen.
- **Diabetesformulär "Frågor om din diabetes" formulärstjänst inbjudan till patient via 1177.se**
Diabetesformulär på 1177.se ad modum VC Linden. Verkat för att vårdcentralen dokumenterar så att överföring sker korrekt i journal via Medrave till NDR.
- **Digitaliserad fotundersökning - Myfootdiabetes.se**
Medverkan i arbete med Ulla Hellstrand Tang angående Vinnovas ansökan med namnet Vinter, ang. digital lösning gällande egenvård.

Medicinska rutiner

- **Blodketonmätarna utbytta till Statestrip på vårdcentraler och sjukhus**
Blodketonmätare bör enligt Hälsovals Regelbok finnas på samtliga vårdcentraler from 2022. Mätutrustningen skall uppfylla regionens krav på PNA instrument.
- **Insidan**
Utveckling/revidering av vår webbsida Diabetes som finns på regionens intranät och spegling av denna till Samverkanswebben för befolkningen.
- **Uppdatering av vårt lokala vårdprogram "Diabetesfickkort 2021"**
- **Diabetes och graviditet från vårdprogram till medicinsk rutin**
Diabetessamordnare har varit sammankallande och sammanställt dokumentet, representanter från specialistmödravården och vuxenklinikerna och primärvård har medverkat i arbetet som började under hösten 2019 och avslutades våren 2021.
- **Rutin för dosjustering av diabetesläkemedel** Den
Den lokalt framtagna rutin för Region Sörmland gällande författningen HSLFS-FS 2017:37 används nu av de flesta vårdcentraler i Region Sörmland. Arbeta med att implementera föreskriften har även påbörjats på vuxenklinikerna i Region Sörmland. Rutinen har bl.a. bidragit till en höjd patientsäkerhet.
- **Diabetessynergier i Region Sörmland**
Vi har fortlöpande tagit del av Patientsäkerhetsenheten diabetesrelaterade synergier. Synergirapporterna ligger till grund för vårt utvecklings- och förbättringsarbete.

Medicinteknik

- **Personuppgiftsfrågan**
Arbetet med målsättningen att teckna ett PUB avtal med leverantör av molnbaserade analysverktyg fortgår. I gruppen ingår förutom representanter från LAG-Diabetes även personer från RSIT och Informationssäkerhetsenheten.
- **Kostnadsuppföljning av Diabetestekniska hjälpmedel**
Med stöd av regionen utsedd ekonom följs kostnadsutvecklingen inom området.
- **Diabetestekniska hjälpmedel beställs via Proceedo**
För att förbättra kostnadsuppföljning, minska det administrativa arbetet och höja säkerheten kring beställning av de diabetestekniska hjälpmedel som inte ingår i läkemedelsförmånen har vi växlat över till beställning via e-handelssystemet Proceedo.
- **Ordnat införande av diabetesteknik**
LAG Diabetes finns nu representerad i den regionala arbetsgruppen (LSG-MT) som bildats. Bevakning sker även fortlöpande av det arbete som sker sjukvårdsregionalt samt nationellt i MTP rådet.

Region Skåne

Kristina Eklöf-Olsson, Maria Fälemark och Marianne Lundberg
diabetessamordnare@skane.se

Coronapandemin har varit en speciell tid för oss alla. Vi har verkligen lärt oss att arbeta digitalt. Vi startade år 2020 med att fundera på hur vi skulle kunna fortsätta med nätverk och utbildningar. Det har bland annat resulterat i att våra fysiska nätverksträffar för ca åtta diabetessjuksköterskor åt gången från olika geografiska områden i Skåne har träffats digitalt

ett par gånger per termin. Även våra utbildningar för primärvården har hållits digitalt. Vi har haft fler deltagare under den här tiden, eftersom vi har kunnat nå alla på ett bättre sätt. Vi har startat utbildningar i NDR för verksamhetschefer, medicinska rådgivare och diabetessjuksköterskor. Utbildningen innehåller en timmes presentation om hälsoekonomi av Magnus Lönndahl ordförande i SFD, Ebba Linder projektledare NDR presenterar NDR verktyget och Kristina Eklöf-Olsson presenterar NDR verktyget och kopplingen till journalsystemet PMO. Deltagarna får presenterat syftet med utbildningen och delas sedan in i grupper för att jobba med indikatorer i workshops. Detta arbete har gett ringar på vattnet och fler primärvårdsområden har hört av sig och vill ha samma utbildning. Vi har spelat in filmer som handlar om triage och diabetes, injektionsteknik och hur vi registrerar i PMO för att det ska bli rätt i NDR. Det har startats ett samarbete med Malmö stad, Hälsa, Vård och Omsorgsförvaltningen. Det har där bildats nätverk som sedan har inventerat utbildningsbehov. Föreläsningar har spelats in så att fler kan ta del av dessa. Vi har tagit kontakt med fler kommuner i Skåne som håller på att inventera sitt behov av fortbildning. Grundläggande fortbildning om diabetes typ 2 och läkemedelsbehandling kommer att sändas digitalt i september. Vi har också varit behjälpliga i diabetesutbildningar på Malmö universitet och Högskolan Kristianstad. Nya utmaningar är på gång. Kontakt har tagits med Migration och Hälsa. Första utbildningen om migration, hälsa och diabetes kommer att ske digitalt i november. Så visst har vi lärt oss att digitalt är ett bra komplement till fysiskt nätverkande och utbildning.

Region Östergötland (diabetesråd)

Anne-Lie Neuman och Malin Jonsson

- Digitala möten fick ersätta ordinarie fysiska möten pga pandemin. Minnesanteckningar skickades ut som vanligt till alla i diabetesvården inkl chefer.
- Digitala möten i RAG, regional arbetsgrupp för diabetes i Sydöstra sjukvårdsregionen.
- Uppdateringen av Region Östergötlands vårdprogram för diabetes blev klart och publicerades.
- Uppdateringar har gjorts i diabetesmallen i Cosmic för anpassning till direktöverföring till NDR, ny teknik mm.
- Följer och sprider information från läkemedelskommittén ang REK-lista, gällande rekommenderade läkemedel inom diabetesområdet mm.
- Ny skrivelse har gjorts till resursfördelningskonferens, för mer pengar till teknik.
- Ny ansökan till sjukvårdsledningen för att få resurser till diabetessamordnare.
- Arbetet med direktöverföring från Cosmic till NDR går långsamt (ibland framåt). 1 enhet tillagd 2021 och nu nästa i juni 2022. Validerat x flera, nu är det (nog) "good enough" men vi inser att det är kontinuerlig validering och justering som gäller. Och att mänskliga faktorer påverkar, alla måste göra rätt i alla led.
- Årliga utbildningsdagen som diabetesrådet ordnar för all personal inom diabetesvård, har fått flyttas x flera, men nu hoppas vi på en dag i oktober.

- Kvinnokliniken höjde tillfälligt diagnosgränser för graviditetsdiabetes under pandemin, men nu från april igen återgång till lägre värden för diagnos = många fler som får GDM. Gemensamt vårdprogram för detta har arbetats fram, och försök till att göra lika inom regionen.
- Ögon – har mycket länge varit svårt få tider på ögon, långa köer. Nyligen Vårdval gällande ögonsjukvård och fler aktörer erbjuds. Dock mycket oklart ännu tex vilka patienter/diagnoser det gäller.
- Upphandling pågår gällande blodsockermätare mm, tillsammans med Jönköping och Kalmar.

Region Stockholm

Kaija Seijboldt och Nouha Saleh Stattin

Sammanfattning av aktiviteter Kunskapsteam Diabetes- Akademiskt primärvårdscentrum Stockholm 2021

Vi är ett interprofessionellt kunskapsteam som erbjuder fortbildning och stöd till personal som möter personer med typ 2-diabetes i Region Stockholms primärvård. Kunskapsteamet ingår i Akademiskt primärvårdscentrum, APC.

De aktiviteter för lärande och fortbildning som Kunskapsteam Diabetes erbjuder syftar till att personal inom primärvården ska tillägna sig ett personcentrerat förhållningssätt där individen samverkar med personalen och är delaktiga i beslut som rör den egna vården. Obesitasteamet har integrerats med diabetesteamet. Vi utformar utbildning och stöd, den ska vara tillgänglig, kvalitetssäker och 2020 har vi ställt om utbildning och stöd till digitala alternativ. Året 2021 dominerades också av digitala utbildningar och stödjande aktiviteter. Vidare kommer både digitala och fysiska utbildningar/ stöd / utvecklingsarbeten att erbjudas.

Fortbildning

Kunskapsteam diabetes erbjuder olika fortbildningsaktiviteter som tidigare. Nytt inom denna kategori är:

- En kurs för foterapeuter i samarbete med Sophiahemmets Högskola är genomförd 2021, med 7,5 hp. Deltagarna var mycket nöjda med hela utbildningen. Dessa deltagare har nu förskrivningsrätt för ortopedtekniska hjälpmedel. Ny kursen är planerad HT 2021.
- Vi erbjuder fortsatt högskoleutbildning i diabetes i primärvården (7,5 hp) för sjuksköterskor och distriktssköterskor. Fördjupningskursen 7,5 genomfördes HT 2021. Dessa två kurser planeras att genomföras 1 gång /termin vardera.
- Fortbildning i samverkan med Stroke - förvärvad hjärnskadeteamet på APC. Hur många personer med diabetes som drabbas av stroke är inte verifierat, men enligt Riksstroke har ca 23 % av alla individer i Sverige som har fått stroke, har diabetes.

Diagnoskoden för stroke faller ofta bort och detektionsgraden för stroke ligger lågt. Data från Primärvårdskvalitet och NDR kommer att följas upp över tid, före och efter fortbildningsinsatsen. En årlig uppföljning enligt Nationella riktlinjer vid stroke ger en möjlighet till mer jämlik vård för personer med diabetes och stroke.

En pilotutbildning för 3 vårdcentraler och 2 Rehabiliteringar har genomförts VT 2022. Planen är att erbjuda alla i Region Stockholm denna utbildning för att utöka samverkan mellan olika professioner. Syftet är att underlätta ett personcentrerat omhändertagande, årlig uppföljning och jämlik vård.

Stödande aktiviteter

Kunskapsteam Diabetes bedriver även kontinuerligt förbättringsarbete (Diacert) utifrån primärvårdens behov och resultat i NDR. Under 2021 har dessa stödande aktiviteter mestadels vara digitala. Detta har fungerat väl både för personalen på vårdcentralerna och Kunskapsteam diabetes.

Diabetesronder har kunnat genomföras på ett effektivt sätt, en timmes rond har bokats av enheterna tillsammans med APC (ofta en sjuksköterska och en läkare).

Öppetimme har introducerats- detta innebär att ett tema diskuteras under en timmes tid. Som exempel uppdatering efter en kurs, grupputbildningsmaterial, mat vid diabetes mm. Nätverksträffarna har också varit välbesökta trots pandemin. Men att variera träffarna med både digitala och fysiska träffar anser diabetessjuksköterskorna i regionen.

Forskning och utveckling

- DentDi ett samarbetsprojekt med primärvården och folktandvården för att finna prediabetes/diabetespatienter i tid och fortgår. Ett salivprov som kan förfinas screeningmetoden är på gång på flera enheter nu.
- Diabetesplanen skrevs av Hälso- och sjukvårdsförvaltningen tillsammans med APC och Stor Stockholms diabetesförening. Tydligt är en ojämlikhet i länet vad gäller läkemedelsbehandling, befolkningens hälsodata och metabol kontroll. Kvalitetsarbeten skickas och genomlysas av personal på APC (kunskapsteam och läkare med ansvar för kvalitetssäkring samt informationsapotekare). Diabetesteamet erbjuder extra stöd för de vårdcentraler som vill.
- Family ToolBox: ett samarbetsprojekt med Steno Diabetes Center i Köpenhamn, Danmark. Syftet med projektet är att undersöka och testa (prototyp) om Family Toolbox som utvecklats i Danmark skulle kunna användas inom primärvården efter kulturell och språklig anpassning för att passa primärvården i Region Stockholm. Workshop om användning av verktygslåda (Family Toolbox) planeras hösten 2022.
- Samarbete med Forskargruppen Samhällsnutrition och fysisk aktivitet vid Karolinska Institutet i en forskningsstudie "IMPROVE" på alla kommunala grundskolor i Huddinge och Sigtuna kommun. IMPROVE är en implementeringsstudie som går ut

på att identifiera det bästa sättet att implementera och vidmakthålla det universella (riktar sig till alla familjer) familjestödsprogrammet En Frisk Skolstart (EFS) som riktar sig till familjer med barn som börjar förskoleklass eller åk 1 och syftar till att främja barnens hälsa, förebygga övervikt och fetma samt screena föräldrar med förhöjd risk att utveckla typ-2-diabetes.

Christina Wasberg, Region Gävleborg

Jag Christina Wasberg arbetar fortfarande ensam på 20 % som diabetessamordnare i Region Gävleborg. Har länge signalerat till ledningen om behov av kollega dels för återrekrytering när jag går i pension samt kollega som arbetar med typ1-diabetes så vi har samordnare som tillsammans har kompetens i både typ1 och typ2-diabetes. Har tidigare fått dålig respons men det kanske börjar hända saker.

Jag jobbar löpande med planering av Nätverksträffarna på vår- och hösttermin för diabetessköterskor och diabetesintresserade läkare i Regionen. I höst ser vi fram emot att äntligen få träffas fysiskt igen då det ger så mycket mer och ökar möjligheterna till erfarenhetsutbyte mm. Vi kommer då att satsa på en heldags utbildning i pedagogikens tecken då patientutbildning är en av diabetessköterskans viktigaste arbetsuppgifter. Detta då våra patienter behöver ha gedigen kunskap om sin diabetessjukdom, sina läkemedel och kanske det viktigaste, motivation för att klara att hantera sin egenvård på ett ändamålsenligt sätt. Vi har därför anlitat en extern föreläsare som är Mi-tränare i det Motiverande samtalet. Även information från Regionens Diabetesförbund då vi alltid har tid avsatt till dem på våra Nätverksträffar.

För ett konstant inflöde via mailen med diverse frågor från Regionens diabetessköterskor i Primärvården, ca 70 st, vilket synliggör deras arbetsförhållanden då det oftast är ensamarbete med låg tjänstgöringsgrad som diabetessköterska där de på många enheter nästan fungerar som en pooltjänst till övrig verksamhet och rycks och slits i, vilket gör det svårt att bedriva diabetesvård av hög kvalitet. Det ger stort behov av att ha någon att bolla tankar med och pga bristande tid behöver de ofta hjälp att söka kunskap och då blir jag deras bollplank och informationskälla.

Diabetessköterskorna på Specialistmottagningarna, ca 10 st, arbetar ofta heltid som diabetessköterska och har även kollegor att diskutera och bolla problem med så jag har inte alls samma kontaktfrekvens med dem.

Har deltagit i upphandlingen av testhjälpmedel och pumpar, det sistnämnda ombesörjde några diabetessköterskor från Specialistmottagningarna. Och efter upphandlingen varit många kontakter med Upphandlingsenheten om div frågor, kortare möten, behov att vidarebefordra mail, komma med respons på olika frågor och skrivelser mm.

Är ansvarig för Diabetesrådet tillsammans med ordförande gällande innehåll, dagordning, skicka ut kallelser, ta emot anmälan, utföra diverse skrivelser på uppdrag av Diabetesrådet, skriva minnesanteckningarna från rådsmötena som distribueras ut till Regionens alla diabetessköterskor mm. Diabetesrådet byter nu namn till LAG, Lokala Arbetsgruppen för Diabetes, för en tydligare koppling till Kunskapsprocessen och ledningsfunktioner.

Varit projektledare för grupp där vi skapat en gemensam Diabetesrutin i Primärvården **Diabetesmottagning vid Hälsocentral, Hemsjukvård och vid Vård och omsorgsboende, Hälso- och sjukvård Region Gävleborg** för att försöka utjämna skillnaderna mellan olika hälsocentraler och skapa bättre förutsättningar för en mer jämlik vård som även inkluderar

kommunerna. Även projektledare för en grupp som inkl apotekare och chefsläkare som arbetat fram nytt underlag för **dosjustering av läkemedel och insulin**, den har dock ännu inte gått igenom på samverkanswebben.

Ingår i Läkemedelskommitténs grupp Diabetes som har reviderats i vår och har bl a skrivit om stycket om Egenmätning vid diabetes samt lagt till ett kort stycke om pennkanyler.

Deltagit i en grupp som arbetar mot Hälsovalskontoret för att försöka åstadkomma en budgetuppräknig för läkemedelskostnader för nya glukossänkande- och kärlskyddande läkemedel. Tyvärr har arbetet f n avstannat då chefen på HVK som gav positiva signaler har slutat och ersättare ej utsedd än.

Deltagit i ledningsgrupper med olika dragningar och i Revisionsrapporten och diverse andra skrivelser jag får lämna synpunkter på.
